

Bét Orim Hírlevél

IX. évfolyam 3. szám

www.betorim.hu

2014. április

MEGHÍVÓ KÖZÖSSÉGI SZÉDERESTÉNKRE

Barátok, Tóra
Oldott, Intelligens
Reform Modern
Szeretettel Derűs
Zeneszerző Eredeti
Énekes Raj Ferenc

Peszach 5774 | תשס"ד
Bét Orim | תשס"ד

„Tartsátok emlékezetben ezt a napot, és ünnepeljétek meg az Örökkévalónak nemzedékről nemzedékre. Örök rendelkezés ez, hogy megünnepeljétek!”

Exodus 12,14

Gyere, és tarts velünk Peszach alkalmából közösségi Széderesténken április 15-én, kedden 17 órakor!
Ünnepeljünk együtt megújult helyszínen, megújult menüvel, még barátibb áron!

Találkozunk a Stefánia Palota Regiment éttermében! Budapest XIV. ker. Stefánia út 34-36.

Dr. Raj Ferenc rabbi vezetésével ismét szeretettel várjuk minden jelenlegi és jövőendő barátunkat, hogy közösen ünnepelhessük meg a Peszachot!

ŐSI KÉRDÉSEK + IDŐSZERŰ VÁLASZOK = ÉLŐ HAGYOMÁNY!

Széderesténken felidézünk a múltat, és a mai kor hangján adjuk tovább a jövőnek.
Kiváncsi vagy? Gyere el, kérdezni szabad!

ZENE

Az ünnep eseményeit kiváló és nemzetközileg is elismert muzsikuskok,
Bíró Nóri és Jáger Bandi hangulatos zenéje teszi még felejthetlenebbé!

VACSORA

Húsos menü	Halás menü	Vega menü
<u>Leves</u> Zöldségleves macesszombóccal	<u>Leves</u> Zöldségleves macesszombóccal	<u>Leves</u> Zöldségleves macesszombóccal
<u>Főétel</u> Grillezett csirkemell kremzlivel és párolt káposztával	<u>Főétel</u> Grillezett lazac majonézos burgonyával	<u>Főétel</u> Rakott padlizsán
<u>Deszert</u> Raj Ráchel almás macessztortája	<u>Deszert</u> Raj Ráchel almás macessztortája	<u>Deszert</u> Raj Ráchel almás macessztortája

A vacsora ára vendégeinknek: teljes adag 5000 Ft, fél adag 3200 Ft
A vacsora ára tagjainknak: teljes adag 4000 Ft, fél adag 2000 Ft
A részvételi díj magában foglalja az egyéni szédertől és az italok (bor, üdítő, ásványvíz) árát.

Közös hagyományainkhoz híven arra kérjük minden barátunkat, hogy lehetőségéhez mérten, a részvételi díjon felüli anyagi támogatásával segítsen, hogy olyan hittestvéreinket is vendégül láthassuk, akik máskülönben nem ünnepelhetnének velünk!

Várjuk tagjaink és barátaink, valamint családjaik és ismerőseik jelentkezését LEGKÉSŐBB ÁPRILIS 10-IG az info@betorim.hu címen, a résztvevők számának és menü rendelésének, ill. az ültetés megjelölésével.

VACSORÁT CSAK ELŐZETES REGISZTRÁCIÓ ESETÉN TUDUNK BIZTOSÍTANI!

FIZETÉS: A HELYSZÍNEEN A KEZDÉS ELŐTT LEGKÉSŐBB NEGYED ÓRÁVAL.

Testvéri egyetértés

Húsz-huszonöt évvel ezelőtt, a Boston környéki Belmont kertváros rabbijaként, sok időt töltöttem a közeli Harvard Egyetemen, ahol több kiváló tudóssal ismerkedtem meg. Ott hozott össze a sors a jeruzsálemi Héber Egyetem professzorával, Jákov Katzcal, akit joggal lehet a 20. század legkiválóbb zsidó történészének nevezni. Az ő tollából származik a magyar-zsidó história egyik legrövidebb és mégis legfontosabb tanulmánya, amelyben a magyar zsidóság egyediségéről értekezik.

Kevesebb, mint kilenc oldalon Jákov Katz érthetően elmagyarázza, hogy a magyarországi zsidóságon belül egy különleges szeparáció alakult ki, amit leginkább a kétpólusúság jellemzett: az egyik oldalon a teljes asszimilációra törekvő neológok, a másikon pedig a legkisebb változást is elvető ultra-ortodoxok. A pozsonyi ortodox zsidók például a 19. század közepén mereven elhatárolódtak az emancipációtól, mert az szerintük egy bűnös vágyakozás, és „Izrael reményeivel ellenkezik, mert a zsidónak csakis Palesztinát szabad hazájának tekintenie”.

Jákov Katz professzor (Forrás: jacobkatz.co.il)

Egy másik egyedi tulajdonság, ami inkább a feltörekvő, gazdagabb, asszimilált modern zsidókat jellemezte, a

címzetes nemesség elitjéhez való csatlakozás vágya volt. Schossberger Simon Vilmos volt az első zsidó, aki magyar nemesi rangot kapott 1863-ban. Schossberger nemcsak vagyonos, de a pesti hitközség világi vezetője is volt.

Az 1929-ben megjelent Magyar Zsidó Lexikon híradása szerint „a nemesi rangra emelt magyar zsidó családok száma körülbelül 280-ra tehető”. Az amerikai történész William O. McCagg, Jr. újabb kutatásai szerint 346 magyar zsidó nemesi családról beszélhetünk. Kultúrtörténeti érdekesség, hogy közülük csupán két család, a Freudiger és a Schönberger-Sebestyén vállalt azonosságot az ortodoxiával.

A nemesi oklevelek adományozása ellenére pár évtizeddel később az első világháborúban vesztes Magyarországon a zsidóságot egy elkülönített és megvetett közösségként kezelték. Katz joggal állapítja meg, hogy „[a] fehérterror a politikai ellenfeleivel való leszámolás leple alatt olyan zsidókat is lemészárolt, akiket csak a közös származás kötött össze a kommunistává vált zsidókkal”. A Trianon utáni „csonka” Magyarországon a zsidóság volt az „egyetlen elnyomható kisebbség”.

Katz nem mondja ki, csupán sejteti, hogy a magyar-zsidó együttélésben kialakult szakadozottság és identitás-zavar bizonyára elősegítette a magyar zsidóság helyzetének romlását, ami a holokauszthoz vezetett: *„amikor 1944 márciusában, a német megszállás során lecsapott rájuk a veszedelem, már jogfosztott és megvetett kisebbség voltak, akik nem érdemelték meg a törvény védelmét, sem azt, hogy valaki az életét kockára tegye értük”.*

Ugyancsak Katz professzor, a történész elfogulatlanságával kérdőjelezi meg a vézskorszak magyar zsidó vezetőinek rátermettségét. Választ itt sem ad, csak tényként megemlíti: „a vezetőket a soát megelőző fejlemények termelték ki”.

Most, 70 év elteltével a maradék magyar zsidóság még mindig megosztott és identitászavarban szenved. Pedig igen nagy szükség lenne egységre, már csak azért is, mert az elmúlt években negatív irányt vett Magyarország emlékezet-politikai gyakorlata. A Szabadság térre tervezett emlékmű, a Józsefvárosi Sorsok Háza projekt, valamint a Veritas Intézet igazgatójának felháborító nyilatkozata mind a magyar történelmi emlékezet s a múlttal való szembenézés hiányosságaira hívják fel a figyelmet.

Művészeti alkotás a 133. Zsoltár első versével:
*"Behold how good and how pleasant it is for brothers
to dwell together"* (Forrás: judaicartstudio.com)

Komoly befolyásos erők, amelyek az államigazgatás kegyeit élvezik, nyíltan és sokszor a kormány jóváhagyásával, sőt támogatásával törekednek a történelmi tények meghamisítására, amit egyedül a magyarországi zsidó szervezetek összefogásával, bátor vezetői fellépéssel, és a jóakarató magyar társadalmi csoportok bevonásával lehetne megakadályozni.

De minden rosszban van valami jó. Ez egy lehetőség a magyar zsidóság egységének megteremtésére. Nem szabad ezt a lehetőséget kihagyni!

Bátyámmal, Raj Tamással, legyen emléke áldott, sokszor beszéltünk erről. Neológ, ortodox, reform, chászid és kultúr-zsidók... mindenki együtt. Ez nemcsak egy álom, hanem lehetne valóság. Akkor mondhatnánk a zsoltárossal: "Milyen jó, milyen kedves a testvérek együttléte, egyetértésben." (Zsoltárok 133:1)

B'virkát Sálom, a béke áldásával,

Feri

Purim 5774

Az alattomosan felbukkanó antiszemizmus és zsidó közéleti viharok közepette volt valami, ami őszinte vidámságot hozott nekünk: A Bét Orim Reform Zsidó Hitközség tagjai és barátai idén is önfeledten ünnepeltek.

Purim persze jóval többet jelent, mint pusztán a maszkos forgatag vagy a purimspiel; de a Bét Orimban az ünnepet szokás szerint olyan fergeteges vidámsággal ünnepeltük, mintha Mordechai határozottságát és Eszter elkötelezettségét akartuk volna szembeállítani a körülöttünk zajló sajnálatos események keserűségével.

Sor került az elmaradhatatlan kézműves maszkkészítésre, és Salát Anna vezetésével az ifjak is megcsillanthatták színészi képességeiket, eljátszva Eszter könyvének epizódjait.

A legkisebbek együtt örültek a legidősebbekkel a hamisítatlanul életteli Purim alkalmával 5774-ben is. Szemezgezzünk együtt a purimi mulatságunkon készült képekből!

Burján Árpád
Fotó: Brodsky Ildikó

Barchesz és Tóra

Raj Ferenc rabbi két amerikai kollégája, Linda Motzkin rabbi és férje, Jonathan Rubinstein rabbi, valamint hitközségük, a New York állambeli Saratoga Springs-ben levő Sinai Temple küldöttsége látogatott hozzánk március 25-én és 26-án, igazán különlegessé téve a heti *Bevezetés a judaizmusba* órát.

A vendégek Raj Ferenc társaságában

Linda Motzkin rabbi, aki egyben „szoferet”, azaz Tóra írnok is, a Tóra íróanyaga, a tinta, az íróeszközök használatáról számolt be. Jonathan Rubinstein rabbi pedig mint tanult pék, a barcheszkészítés fortélyjaival ismertetett meg bennünket.

Az első estét Bíró Nóra csodálatos éneke is felejthetlenné tette

Vendégül láttuk a Sinai Temple zsinagóga küldöttségét Saratoga Springs-ből (NY, USA)

A jó hangulatú est könnyű vacsorával zárult

Visszavárjuk kedves vendégeinket!

Lehitraot!

Áprilisi programjaink

Ha másként nem jelezzük, programjaink helyszíne a Bálint Ház első emeleti Macesz terme (1065 Bp., Révay u. 16.).

április 1. kedd 18:00 Raj Tamás Akadémia. Modern kihívások – reform zsidó válaszok: Hagyomány és változás a kortárs progresszív responsa-irodalom tükrében. *Bojkott a társadalmi igazságosság nevében.*

április 4. péntek 17:30 Bevezetés a zsidó liturgiába
18:30 Kabbalat Sabbath Raj Ferenc kiselőadásával

április 7. hétfő 18:00 Raj Tamás Akadémia. A zsidóság eszmevilága a bibliai Zsoltárok könyve értelmezésének tükrében. *"Dicsérjétek őt kürtfúvással, dicsérjétek őt lanttal és hárfával!" (150/4) A zsidó zene őskora és hőskora.*

április 8. kedd 18:00 Raj Tamás Akadémia. Modern kihívások – reform zsidó válaszok: Hagyomány és változás a kortárs progresszív responsa-irodalom tükrében. *Válóperindítás egy cselekvőképtelen házastárs ellen*

**április 11. péntek 17:30 Bevezetés a zsidó liturgiába
18:30 Kabbalat Sabbath Raj Ferenc kiselőadásával**

április 12. szombat 10:00 Sáhrisz istentisztelet és bár micva szertartás

április 15. kedd 17:00 PESZACHI SZÉDER
Helyszín: Stefánia Palota Regiment étterme. Budapest XIV. ker. Stefánia út 34-36.
Jelentkezni az info@betorim.hu e-mail címen lehet legkésőbb április 10-ig!

április 18. péntek 17:30 Bevezetés a zsidó liturgiába
18:30 Kabbalat Sabbath Raj Ferenc kiselőadásával

**április 25. péntek 17:30 Bevezetés a zsidó liturgiába
18:30 Kabbalat Sabbath Raj Ferenc kiselőadásával**